

0301

Op hotel in de cel

ONZE MAN LOGEERT IN DE GEVANGENIS

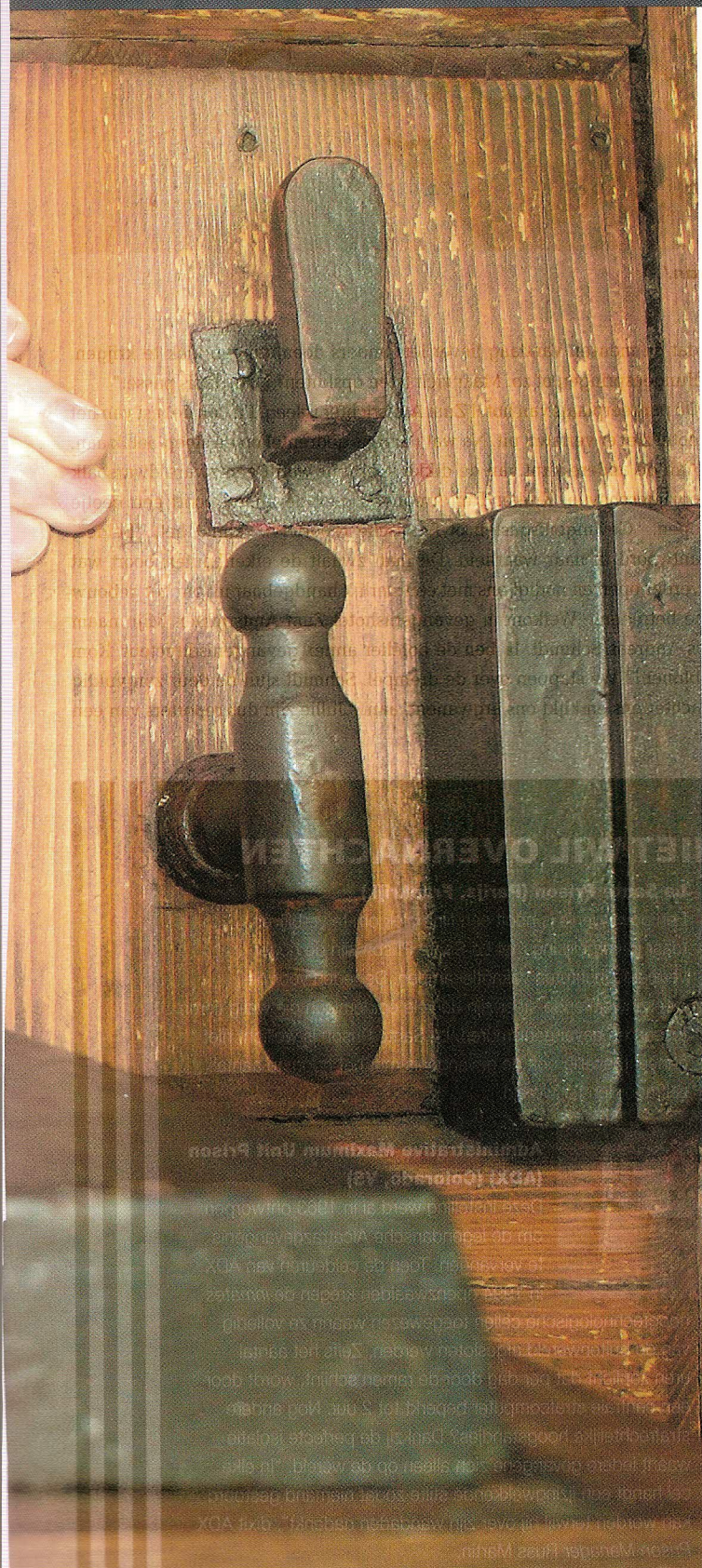


LEVEN WERK EN TOERDATA: WWW.FRITZ.BE

De terugkeer van de ruimtevaart is die van de NASA. Astronomie
taasneer met Er is nu een ruimtesonde onderweg naar Pluto. Die zal in

Benieuwd wat het betekent om achter slot en grendel te moeten leven? Of hoe het voelt om op een dieet van water en brood te staan? U kan het aan den lijve ondervinden in Zum Amtsrichter, een gewezen gevangenis in het Duitse stadje Hillesheim die werd omgebouwd tot hotel, maar waar de tralies wel bleven staan. Onze Man liet er zich opsluiten.

REPORTAGE: OLIVIER ELEN
FOTOGRAFIE: DEBBY TERMONIA



December 2003. Ik strompel over de Geldenaaksevest in Leuven. Het regent. De druppels glijden langs mijn brillenglazen. Mijn wollen winterjas verandert langzaam in een klamme dweil. Met soppende schoenzolen hou ik rillend halt voor de grote stalen poort van de Centrale Gevangenis. De deurbel zoemt. Na enkele seconden wordt er opengedaan. "Ah! Gij zijt die journalist, zeker? Kom snel binnen, jong! Met die regen... Hebt ge geen paraplu?" Ik stap naar binnen. De stalen poort valt opnieuw in het slot. De regen maakt plaats voor de geelgroene gloed van zoemende buislampen. "Als u hier even wil tekenen en vervolgens uw zakken kan leegmaken." De bewaker schuift een formulier onder mijn neus. Ik zet een kribbel, leg mijn autosleutels, gsm en portefeuille in een daarvoor bestemd brandkastje. "Goed sluiten," grinnikt de man achter de balie, "ge kunt tegenwoordig niemand meer vertrouwen." We lachen. Ik kijk in de lens van een digitale camera. Mijn foto verschijnt op een computerscherm. Een bezoekersbadge wordt op mijn revers gespeld. Ik wandel door een metaaldetector. Ik ben ingecheckt in Leuven Centraal.

Louis Verbeeck, verantwoordelijk voor sport en ontspanning binnen de Leuvense gevangensmuren, schuifelt ongemakkelijk heen en weer op zijn bureaustoel. Na wat obligate opmerkingen over het slechte weer, het voetbal en de hoge benzineprijzen, slaakt hij een diepe zucht. "Ik denk niet dat het mogelijk zal zijn om u een nacht in onze gevangenis te laten doorbrengen", spreekt hij. "De veiligheidsvoorschriften laten dat niet toe. Ook de privacy van onze gevangenen moet gerespecteerd worden. Want u zal toch ook foto's willen maken van uw stunt, zeker?" Ik knik aangeslagen vanachter mijn dito bril. "U moet weten, meneer Elen, de meeste gevangenen zijn er niet fier op dat ze hier moeten zitten. En dan met die fotograaf en zo... De mannen zouden wel eens geïrriteerd kunnen raken. En daar heeft niemand iets aan. Zeker u niet." De man buigt zich naar me toe. Zijn ellebogen rusten op het tafelblad van zijn oude schrijftafel. "U begrijpt, meneer Elen, wij zijn geen hotel. Ik denk trouwens niet dat we veel klanten zouden krijgen. Want ondanks onze fijne keuken, is het niet gemakkelijk om hier te verblijven." Ik knik begrijpend. Een koude regendruppel glijdt over mijn nek. In mijn achterhoofd klasseer ik de reportage met de titel *24 Uur in de Gevangenis* verticaal.

Geen sm-toestanden, bitte

December 2006. Het is nog vroeg. Een dikke mistlaag ligt als een uitgesponnen wattendecken over het Duitse Eifelgebied. Fotografe Debby en ik staan op het verlaten marktplein van Hillesheim. Tussen mijn vingers knispert een vergeeld krantenknipsel. 'Duitse Eifel sluit toeristen op', bloklettert het groezelige stukje papier. 'Wie dat wil, kan op vakantie in een oude staatsgevangenis. In het Duitse stadje Hillesheim is in een oude bajes nu het hotel Zum Amtsrichter ondergebracht. Hotelier Andreas Schmidt ziet het als een welgekomen afwisseling voor de traditionele toeristische sector.' Geconcentreerd speur ik de omgeving af, op zoek naar mensen die me de weg naar dit extravagante hotel kunnen wijzen. Een toevallige voorbijganger lijkt me de geknipte persoon. "Waar gaan jullie naartoe? Het gevangenis hotel?" De man grinnikt en wrijft met



'Sheisse,' dacht Onze Man, 'was ik maar naar Guantanamo Bay gegaan.'

opgewonden vingerbewegingen de mist uit zijn grijzende haardos. "Herr Schmidt zal tevreden zijn met de aandacht. Hij heeft het tegenwoordig niet makkelijk met zijn prison-pension." Mijn wenkbrauwen gaan spontaan de hoogte in. De local, die zich voorstelt als Thomas Runde, vervolgt zijn uitleg: "In de jaren '80 zorgde de attractie nog voor heel wat opschudding in de pers. Met reden, want mensen die zich voor hun plezier achter de tralies laten zetten en uit vrije wil een dieet van water en brood volgen, die zie je niet alle dagen." Runde schraapt zijn keel en duikt nog wat dieper weg in de opgezette kraag van zijn jas. "15 Jaar geleden liep de stad nog vol met mensen in gevangenisoutfit. Maar nu is de hype wat gaan liggen. Tegenwoordig zakken enkel liefhebbers en gevangenisfanaten naar hier af. Ik begrijp dat wel, wie wil er nu betalen om de ganse dag met loodzware boeien rond te lopen? Niemand, toch? Nee... Ik denk

dat de mensen vandaag liever iets anders doen om een kick te krijgen. Bungeespringen of zo. Maar zich laten opsluiten? Nee, dat is passé." De parkeerplaats van hotel Zum Amtsrichter is leeg. En ook de rest van het hotel ziet er verlaten uit. Na wat nerveus gedrentel op de stoep bel ik aan. Aan de andere kant van de dikke voordeur wordt een zware dwarsbalk opzijgeschoven. Krakend en kreunend gaat de kleine poort een beetje open. "Gevangenisgasten of Belgische reporters?" klinkt het. "Beide", antwoord ik naar waarheid. De man zwaait de eikenhouten poort wat verder open en nodigt ons met een sierlijk handgebaar uit om het gebouw te betreden. "Welkom in gevangenis hotel Zum Amtsrichter. Mijn naam is Andreas Schmidt. Ik ben de hotelier annex gevangenisdirecteur. Kom binnen!" We stappen over de drempel. Schmidt sluit de deur zorgvuldig achter ons en kijkt ons argwanend aan. "Jullie zijn dus reporters van een

Schik in de lik?

5 GEVANGENISSEN WAAR U NIET WIL OVERNACHTEN

San Quentin State Prison (Californië, VS)

Als er één gevangenis is waar u nooit wil verblijven, dan is het San Quentin State Prison wel. In deze beruchte bajes vindt u naast een angstaanjagende dodencellenblok ook nog een gaskamer, een onhygiënische ziekenboeg en de meest verouderde sanitaire voorzieningen sinds de toiletten van Pompei.

Diyarbakir (Diyarbakir, Turkije)

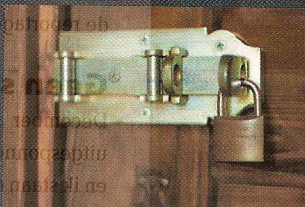
Troosteloze kindercellen, overbevolkte gevangenisvleugels en wandelgangen die op het vlak van hygiëne kunnen wedijveren met een riolenstelsel zijn de grootste troeven die de Turkse Diyarbakir-gevangenis uitspeelt om de criminelen af te schrikken. Nog een weetje: binnen de muren van dit prison geldt de wet van de sterkste. Kweek dus maar sterke spierballen als u het risico loopt achter deze tralies te belanden, anders zal u het er niet lang uithouden.

Rikers Island (New York, VS)

Bloederige afrekeningen onder gevangenen, drugs, groepsverkrachtingen, wapensmokkel en extreem strenge bewakers die bij de minste rel met scherp schieten. Als u kan kiezen tussen een nachtje in Rikers Island en een week in het voorgeborgte van de hel, opteert u beter voor het tweede.

La Sante Prison (Parijs, Frankrijk)

Een gevangenis is nooit een fijne plek om te verblijven, maar in vergelijking met La Sante Prison zijn de hoger vermelde instituten vakantiecampen. De reden voor de weerzinwekkende sfeer zijn de vele epidemieën die welig tierden tussen de gevangensmuren. La Sante Prison is wellicht niet geheel toevallig ook de gevangenis met het hoogste aantal zelfmoorden ter wereld.



Administrative Maximum Unit Prison (ADX) (Colorado, VS)

Deze instelling werd al in 1963 ontworpen om de legendarische Alcatrazgevangenis te vervangen. Toen de celdeuren van ADX in 1994 openzwaaiden kregen de inmates hoogtechnologische cellen toegewezen waarin ze volledig van de buitenwereld afgesloten werden. Zelfs het aantal uren zonlicht dat per dag door de ramen schijnt, wordt door een centrale strafcomputer beperkt tot 2 uur. Nog andere strafrechtelijke hoogstandjes? Dankzij de perfecte isolatie waant iedere gevangene zich alleen op de wereld. "In elke cel hangt een ijsingwekkende stilte zodat niemand gestoord kan worden terwijl hij over zijn wandaden nadenkt", dixit ADX Prison Manager Russ Martin.



"Jullie zijn toch geen reporters van een vunzig sm-blad of zo? Ik heb hier al perslui over de vloer gehad die mijn hotel in een sadomasochistisch daglicht wilden plaatsen. Ze droegen latex pakken en wilden mij ook op de foto. In mijn politiekostuum!"

Hoteluitbater Andreas Schmidt

mannenblad. Toch niets vunzigs, mag ik hopen? Geen sm-toestanden en zo?" Er valt een ongemakkelijke stilte, die ik doorbreek met een beslist 'nein'. Onze gastheer haalt opgelucht adem. "Gelukkig maar! Ik heb hier al een paar persmensen over de vloer gehad die mijn hotel in een sadomasochistisch daglicht wilden plaatsen. Je kent dat wel: 'Laat je eens opsluiten en beleef een *naughty* weekend!' Ze kwamen hier met latex pakken aan en wilden mij ook op de foto. In mijn politiekostuum! Sorry, maar aan zulke toestanden werk ik niet mee. Dat is niet goed voor mijn imago." De man sloft rustig naar naar de eetzaal. Aan zijn riem bengelt een grote sleutelbos. "Iemand zin in een laatste kopje koffie?" vraagt hij terwijl hij een geblutste koffiepote op een tafeltje zet. "Straks wordt er alleen nog water en brood geserveerd." Hij giet de dampende koffie met een slappe straal in de kopjes. Qua lauwe ontvangst kan dit wel tellen.

Veilig opgesloten

"Jullie zitten hier in een Eifelse kantongevangenis uit het jaar 1860", zucht Schmidt op een toon alsof hij het verhaaltje al een paar miljard keer heeft moeten vertellen. Buiten priemen de eerste zonnestralen door de dikke mist. "In dit gebouw werden de criminelen uit de streek opgesloten voor ze naar een grotere gevangenis overgebracht werden. Ook wie een kleine straf moest uitzitten, kwam hier voor een paar dagen in de cel terecht. In 1964 besloot de overheid echter om heel wat plaatselijke penitentiaire instellingen op te doeken. Het gebouw kwam leeg te staan en werd openbaar verkocht."

En toen verscheen u ten tonele?

ANDREAS SCHMIDT: Niet helemaal. Mijn ouders speelden in die tijd met de gedachte om een hotel te beginnen. Toen ze hoorden dat de gevangenis vrijkwam, maakten ze hun spaarrekening leeg en kochten ze het gebouw. Met heel wat geduld en veel ijver vormden ze de kille cellen

om tot gezellige kamers. De dikke celdeuren werden naar de kelders verbannen en vervangen door gewone exemplaren. De refter kreeg keurig behangpapier en op de binnenkoer legden ze een bloemenperk aan. Ik vond het verschrikkelijk en smeekte mijn vader om minstens een paar cellen in hun originele staat te laten. "We kunnen die toch verhuren aan gevangenisstoeristen", opperde ik, maar papa wilde mijn argumenten niet horen. "Mensen betalen niet om in een cel te slapen. Wie geld neertelt, wil daar een goed bed en lekker eten voor krijgen." Enfin, dat was zijn mening.

Maar hij had het bij het verkeerde eind?

SCHMIDT: Zeker niet. Zijn gastenverblijf draaide erg goed. Maar toen ik in 1984 de zaak van mijn vader overnam, besloot ik het toch anders aan te pakken. Ik haalde de oude celdeuren opnieuw uit de kelder, liet de tralies opnieuw voor de vensters schroeven en richtte alle kamers weer als cellen in. Maar de grote opschudding kwam pas toen ik aankondigde dat ik ook de huisregels zou aanpassen.

In welke zin?

SCHMIDT: Ik wil mijn gasten laten voelen hoe het in een echte gevangenis toegaat. Zo verplicht ik iedereen die hier binnenstapt om zijn burgerkleren te ruilen voor een gestreept gevangenisplunje, wordt elke gast bij aankomst met een nummer voor de borst gefotografeerd en vraag ik iedereen om zijn identiteitsbewijzen te wisselen tegen nagemaakte gevangenispassen.

Hoe reageerden de eerste gasten?

SCHMIDT: Ze waren er weg van! Ze waren alleen minder te spreken over het feit dat ik om 23 uur alle kamers langs buiten vergrendelde en hen de volgende ochtend met luid trompetgeschal wekte. Maar ja, het mocht niet blijven duren.

Hoezo?

SCHMIDT: Halverwege de jaren '90 begonnen steeds meer hotelbazen verzet aan te tekenen tegen mijn manier van werken. Ze belden naar verschillende overheidsdiensten om te vertellen dat mijn hotel een loopje nam met de voorschriften inzake brandveiligheid. "Wat zal er gebeuren wanneer je hotel in de fik vliegt en je gasten niet kunnen ontsnappen omdat de deuren op slot zijn en er tralies voor de ramen zitten?" opperden de controleurs. Tja, wat moet je daar nu op antwoorden? Ik heb me bij hun uitspraken neergelegd en heb een paar dingen aan mijn originele inrichting veranderd. Dik tegen mijn zin, maar het was dat of sluiten.

Over welke veranderingen spreken we dan?

SCHMIDT: Bwoa, inmiddels heeft het merendeel van de cellen bijvoorbeeld een badkamer gekregen. De stapelbedden zijn nu uitgerust met een lattenbodem, en op de bovenste verdieping staan er geen tralies meer ▶



Met een zware bal en een droge bam, helemaal alleen in een Duitse bak. Het Rudolf-Hess-in-Spandagevoel was Onze Man niet helemaal vreemd.

voor de ramen. Zo kunnen de gasten in geval van brand ongehinderd uit het raam springen. Nog een kleine aanpassing: 's nachts sluit ik de deuren niet meer af. Maar wie er echt om vraagt wordt nog wel opgesloten."

Onze Man, patattendief

Ik sta in de helwit verlichte trappenhall van het Eifelse bajeshotel. Op de eerste verdieping hoor ik bewakersschoenen kraken. Mijn gedachten dwalen af naar opwindende scènes uit films als *Escape from Alcatraz* en *Jailhouse Rock*.

"Pst! Meneer de reporter..."

Verschrikt kijk ik omhoog. Andreas Schmidt staat over de trapleuning gebogen. Hij wappert met een zwart-wit gestreept stuk stof. "Uw gevangenisplunje... Een medium, is dat goed?" Ik brom bevestigend. Schmidt zucht nog een keer. Even later staat hij naast mij, gekleed in een zwarte toga. "Als u dit wil aantrekken, kan ik u na de rechtszaak meteen

inchecken", zegt hij terwijl hij de veredelde pyjama in mijn handen stopt. Overdonderd neem ik het uniform in ontvangst. "Kan u over 5 minuten naar de rechtszaal komen? Gewoon de pijltjes naar de refter volgen." De man verdwijnt in een van de lange gangen. Ik blijf een beetje verweesd achter. Met onderdrukte tegenzin trek ik de kleren aan.

"Hou je van aardappelen?" vraagt de als rechter vermomde hotelier. Ik knik. "Goed zo, dan mag je hier plaatsnemen." Met zijn hamertje wijst de man in de richting van een stoel in de lege eetzaal. Hij neemt zelf plaats achter een antieke kathedraal.

"Verdachte 3576254. Elen Olivier, reporter."

Met een basstem roept Schmidt mij naar voren. Schoorvoetend wandel ik tot aan het spreekgestoelte. "Ik heb vernomen dat u graag aardappelen eet. Ik veroordeel u bij deze dan ook voor het stelen van 3 kilogram aardappelen uit onze keuken. Ik weet wel dat er geen bewijzen van zijn, maar de veroordeling gebeurt op grond van vermoeden." De hamer bezegelt de uitspraak. De *juge* overhandigt me een formulier. "Als u dan hier uw persoonlijke gegevens en uw straf wil invullen, dan kunnen we u een cel geven. Met of zonder stortbad?" Met trillende vulpen vul ik het papier in. De rechter kijkt op zijn horloge. "Oei! Ik heb aan mijn vrouw beloofd dat ik deze voormiddag nog naar de Aldi zou gaan om boodschappen te doen en daar kan ik je in die outfit niet mee naartoe nemen. Ik zal je dus even in je cel moeten opsluiten. Op die manier heb je tijd genoeg om de sfeer op te snuiven." Schmidt ontdoet zich van zijn toga, trekt een groen bewakersjasje aan, slaat me in de boeien en begeleidt me naar mijn cel.

Wie vaak last heeft van rinkelende gsm's, luidruchtige burens of een zeurende echtgenote moet dringend een retourtje Eifel boeken, want nadat Schmidt de deur van mijn cel in het slot laat vallen om de superpromoties in de plaatselijke supermarkt te gaan ontdekken, verandert de ruimte in een oase van rust. Maar ook die wordt al gauw vervelend. Met gespeelde interesse controleer ik de kwaliteit van het toiletpapier en tel ik de blauwe bloempjes op het behang - jaja, ik heb een luxecel! Na een kwartiertje lamlendig nietsdoen, besluit ik mijn tijd nuttig te gebruiken door een uiltje te knappen. Ik hijs me in het stapelbed, mijn smeedijzeren boeien naast me op de matras. Ik zit nog geen 20 minuten in de cel en baal al als een stekker. De klok tikt. Ik zucht, probeer uit te rekenen hoe lang iemand nodig heeft om boodschappen te doen, blijf het antwoord schuldig, sluit mijn ogen en val in slaap.



Na Dendermonde, nu ook in Tongeren VERLAAT DE GEVANGENIS ZONDER BETALEN!

In België zijn er vandaag twee manieren om een gevangenis aan de binnenkant te zien. De ene heeft met misdaad te maken, de andere met de stad Tongeren. Daar kan u nog tot eind 2007 een gratis bezoek brengen aan de oudste gevangenis van ons land. Aan de hand van foto's, video-beelden en authentieke celinrichting zal u er zich een beeld kunnen vormen van hoe het gevangenisleven hier tot april 2005 verliep. Naast andere educatieve spelletjes zoals: zoek de kilo's die Filip Peeters er kwijtspeelde tijdens de opnames van *De Hel van Tanger*. Tongeren is vet!

INFO: [HTTP://TONGEREN.ORT.BE](http://TONGEREN.ORT.BE)



"Sinds enige tijd proberen we ook toeristen aan te trekken met wandeltochten in chain-gangstijl. Zoals in de Amerikaanse politiefilms. Alle gevangenen aan één lange ketting met een ijzeren bol aan hun been. Mijn vrouw en ik voorop, allebei in politieuniform"

Hoteluitbater Andreas Schmidt

Wandeltochten in chain-gangstijl

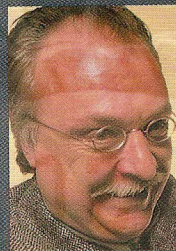
Om halfvier 's middags lig ik nog steeds op het houten stapelbed in cel nummer 9. De ijzeren bol aan mijn been hangt over de bedrand. Als het echte gevangenisleven ook zo saai is, kan ik wel begrijpen waarom sommige gevangenen tijdens het douchen met opzet hun zeep laten vallen. Bewaker Andreas lijkt het in dit hotel wel naar zijn zin te hebben. Hij smeert het slot van cel 8 aan de overkant van de gang. "De interesse in gevangenis-hotels is stilaan aan het wegebben", moppert hij terwijl hij dikke druppels olie in het sleutelgat laat glijden. "Niet dat ik te klagen heb, ik krijg nog regelmatig volk over de vloer. Meestal groepen. Je kent dat wel: mensen op bedrijfsuitstap die, in plaats van een survivaltocht, eens met hun collega's achter de tralies willen zitten. Maar ook dat cliënteel neemt af. Tegenwoordig is iedereen op zoek naar kicks. Het enige wat ik kan bieden, is een ijzeren bol aan je been en een dikke deur met een stevig slot."

Mijn been begint te trillen. Het gewicht van de gietijzeren boeien eist zijn tol. Schmidt vervolgt zijn verhaal: "Dat is ook de reden waarom mijn vrouw Renate en ik sinds enige tijd toeristen proberen aan te trekken met wandeltochten in chain-gangstijl. Zoals in de Amerikaanse politiefilms. Alle gevangenen aan één lange ketting met een ijzeren bol aan hun been. Mijn vrouw en ik voorop, allebei in politieuniform." De ogen van de man fonkelen als knipperlichten. "We hebben ook geluk dat het politiekorps van Hillesheim ons goedgezind is. Wanneer onze gasten op eigen initiatief de stad bezoeken, worden ze door de plaatselijke ordehandhavers steevast opgepakt en met loeiende sirenes naar ons hotel teruggebracht. Hoe de flikken weten wie er bij ons logeert? Da's nogal simpel: welke andere mensen zouden er nu in een zwart-wit gestreepte pyjama over straat lopen?"

Gevangenisregime

Bij wijze van vieruurtje mag ik een luchtje gaan scheppen. Bewaker Schmidt en ik sloffen over de binnenkoer. "Je bent mijn enige gevangene deze week", zegt hij terwijl hij mijn boeien losmaakt en met een sierlijke zwaai zijn gummknuppel op een van de banken legt. "Maar vanaf volgende maand zal het beteren. Dan bieden we ook een vermageringskuur aan. Daarmee willen we inspelen op de heersende gezondheidshype. Het principe is eenvoudig: wie wil vermageren, boekt hier een 3 weken durende vakantie. Wij garanderen dat onze gasten na hun verlof hun

Het besluit van de psychotherapeut WAAROM LATEN MENSEN ZICH OPSLUITEN?



PSYCHOTHERAPEUT JO BEDELLEEM:

Nieuwsgierigheid is wellicht de grootste reden om themahotels zoals dat van Hillesheim te bezoeken. De brave burger wil weten hoe het voelt om in een cel te zitten en een beperkte bewegingsvrijheid te hebben. Die hunker moet gezien worden als een reactie op een maatschappij waarin de keuzes en vrijheden

onbeperkt lijken. Ik kan dus wel begrijpen waarom sommige mensen zich in een cel terugtrekken. Ze willen testen of ze nog naar behoren kunnen functioneren in een omgeving waarin hun vrijheid beknot wordt. Anderzijds heb je natuurlijk ook nog het schuld-boetegegeven. Heel wat mensen geloven namelijk dat pijn, afzondering en vasten een louterende werking heeft op hun lichaam en geest. Ze denken dat ze zich achteraf beter zullen voelen en de dingen uit hun gewone leven opnieuw naar waarde zullen kunnen schatten. In beide gevallen blijft de controle over de "opgelegde straf" natuurlijk wel belangrijk. Mensen willen zelf kunnen bepalen hoe ver ze in hun test of boetedoening gaan. Een gevangenis-hotel is daar een ideale manier voor. Als gast betaal je immers een rekening, geniet je van een bepaalde luxe en blijf je controle houden over de gebeurtenissen.

overtollige kilo's kwijt zullen zijn." De hotelcipier glundert. Wanneer ik me luidop afvraag of deze kuur wel het beoogde commerciële succes zal hebben, valt de man me enthousiast in de rede. "Maar natuurlijk! We hebben nu al geregeld gasten die zich door ons op water en brood laten zetten. Meestal drukbezette zakenmensen, die anders geen tijd hebben om gas terug te nemen. Door hier een paar weken te logeren kunnen ze alles weer op een rijtje zetten en spelen ze tegelijkertijd het vet kwijt dat zich tijdens de vele zakenlunches in hun lenden heeft opgestapeld." Een trotse lach siert Andreas' lippen. "Bent u dan niet bang dat die mensen hier na een paar dagen met slaande deuren zullen vertrekken?" vraag ik oprecht curieus. De hotelcipier laat zijn sleutels rinkelen. "Er zijn in dit huis genoeg sloten om hen dat te beletten", fluistert hij dreigend. **Ché**